

Adroddiad i'r: Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

Dyddiad y Cyfarfod: 28 Medi 2016

Aelod/Swyddog Arweiniol: Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill / Richard Weigh

Awdur yr Adroddiad: Richard Weigh, Pennaeth Cyllid

Teitl: Proses y Gyllideb 2017/18

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Darparu'r wybodaeth ddiweddaraf am y broses i osod y gyllideb ar gyfer 2017/18.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi diweddariad o'r sefyllfa gyfredol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Ystyried y diweddariad a gwneud sylwadau fel y bo'n briodol.

4. Manylion yr Adroddiad

Cynhaliwyd y gweithdy cyllideb diweddaraf ar 18 Gorffennaf. Amlinellodd y gweithdy y tybiaethau cynllunio ariannol diweddaraf, cyd-destun economaidd, y broses ar gyfer 2017/18 a chynnydd a wnaed wrth fynd i'r afael â'r bwloch yn y gyllideb a amcangyfrifwyd.

Rhai o'r pwyntiau allweddol a gwmpesir oedd:

- Setliadau cyllideb negyddol o ran arian parod ar gyfer yr olaf ac mewn termau real dros y pum mlynedd diwethaf
- Mae arbedion y tymor cyngor hwn yn dod i oddeutu £28m
- Nodyn Atgoffa am Ddatganiad yr Hydref diwethaf a setliad arian parod cadarnhaol i Gymru
- Dadansoddiad ac esboniad o'r rhagdybiaethau cynllunio achos canolog - gan gynnwys amcangyfrif o werth anheddiad -1.5%
- Diweddariad ar effeithiau hysbys canlyniad refferendwm y UE a thrafodaeth o gwmpas yr 'anhysbys' mwy niferus
- Diweddariad ar ragdybiaethau cynllunio ariannol Cymru a materion polisi posibl ar ôl yr etholiad ym mis Mai - gan gynnwys arian i ysgolion, adroddiad y Comisiwn Cyllid Llywodraeth Leol a'r newid tebygol yn y polisi o ran Ad-drefnu Llywodraeth Leol

Cafodd y prif ragdybiaethau cynllunio ariannol a chanlyniadau posibl eu gosod allan:

	2017/18	2018/19	2019/20
Amcangyfrif Setliad	-1.5%	-1.5%	-1.5%
Pwysau	£4.2m	£4.1m	£4.1m
Cynnydd Treth y Cyngor	+2.75%	+2.75%	+2.75%
Defnydd o Falansau/Cronfeydd Wrth Gefn	£2.5m	£1.0m	
Bwlch yn y Gyllideb	£2.9m	£5.3m	£5.9m

Tybir y bydd 1% o arbedion effeithlonrwydd yn cael eu cyflwyno bob blwyddyn fel rhan o'r strategaeth i ymdrin â'r bwlch yn y gyllideb. Mae hyn yn cyfateb i tua £850k y flwyddyn.

Cafodd manylion y 1% o arbedion effeithlonrwydd arfaethedig ar gyfer 2017/18 eu dosbarthu i aelodau ym mis Awst fel y cytunwyd yn y gweithdy diwethaf ac maent yn dal i fod ar gael yn llyfrgell yr aelodau ar y system Modern.gov. Cyfanswm y cynigion yw £902k.

Effaith mesurau a nodwyd i fynd i'r afael â'r gyllideb 2017/18 hyd yn hyn yw fel a ganlyn:

Bwlch yn y Gyllideb Gros	£5.4m
Defnydd o Falansau/ cronfeydd wrth gefn	£2.5m
Arbedion Corfforaethol	£1.0m
Arbedion Effeithlonrwydd gwasanaethau	£0.9m
Bwlch sy'n Weddill	£1.0m

Mae'r tabl yn dangos bod cynigion i fynd i'r afael ag 81% o'r bwlch yn y gyllideb wedi eu nodi. Mae gwasanaethau wedi cael y dasg o nodi cynigion pellach o hyd at £2m. Dylai hyn ganiatáu i ddewisiadau gael eu gwneud gan yr aelodau wrth osod y gyllideb, yn ogystal â thrafodaeth bellach am lefel y cynnydd yn Nhreth y Cyngor. Gallai rhagdybiaethau eraill o fewn y cynllun cyllideb newid, er enghraifft gan ystyried pwysau cludiant a gofal cymdeithasol ychwanegol posibl.

Yn y gweithdy diwethaf ac wedi hynny ym mis Awst cafodd manylion am yr arbedion effeithlonrwydd o 1% eu dosbarthu i aelodau er gwybodaeth. Bydd y cynigion hyn yn cael eu datblygu gan y penaethiaid gwasanaeth o dan eu pwerau dirprwyedig.

Cafodd amserlen y gyllideb ei gosod gan dybio y byddai'r setliad llywodraeth leol dros dro yn cael ei gyhoeddi yn ystod wythnos gyntaf neu ail wythnos o fis Hydref. Fodd bynnag, arwyddion diweddaraf yw y bydd cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru yn cael ei chyhoeddi ar 18 Hydref gyda'r setliad llywodraeth leol dros dro yn cael ei gyhoeddi y diwrnod canlynol.

O ystyried hyn, awgrymir fod y gweithdy cyllideb a drefnwyd ar gyfer 14 Hydref yn cael ei ohirio ac yn digwydd ar 1 Tachwedd yn lle hynny. Dylai hyn ganiatáu ar gyfer effaith y setliad i gael ei deall yn llawn, ac felly gwneud y gweithdy yn fwy cynhyrchiol. Gofynnwyd am farn yr Aelodau ar hyn ym mis Awst ac ar ôl hynny yr wythnos diwethaf. Bydd nifer y gweithdai wedi'u cynllunio yn aros yr un fath ond gall amseriad y cyntaf o'r gweithdai hydref newid, os oes cytundeb cyffredinol.

Bydd gweithdai pellach yn cael eu trefnu neu eitemau'n cael eu hychwanegu at agendâu sesiynau Briffio presennol y Cyngor os bydd angen yn dilyn y cyhoeddiad setliad dros dro ym mis Hydref. Mae'r amserlen gyllideb ddiweddaraf ynghlwm wrth Atodiad 1.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllideb y cyngor a chyflawni strategaeth y gyllideb a gytunwyd arni yn sail i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r cyngor yn wynebu bwlch yn y gyllideb posibl o dros £5m ar gyfer pob un o'r tair blynedd nesaf.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad?

Ddim yn berthnasol i'r adroddiad hwn - prosesau yn eu lle i asesu cynigion cyllideb unigol.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Adroddiadau rheolaidd i'r Tîm Gweithredol Corfforaethol, Uwch Dîm Arweinyddiaeth a sesiwn Briffio Cabinet. Mae gweithdai cyllideb yn rhan o'r broses. Ymgynghorir ag undebau llafur drwy'r Cyd Cyfarfodydd Corfforaethol. Bydd ymgysylltu â'r cyhoedd yn digwydd os a phryd y bydd toriadau neu fesurau eraill sy'n effeithio ar y cyhoedd yn cael eu cynnig.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nod proses y gyllideb yw sicrhau bod y cyngor yn cyflwyno cyllideb gytbwys. Mae'r ansicrwydd dros lefel y setliadau ariannol yn y blynyddoedd diwethaf wedi gwneud cynllunio ariannol o dan amgylchiadau sydd eisoes yn anodd hyd yn oed yn fwy heriol. Er na wyddom yr union lefelau, mae'n debygol y bydd gostyngiadau cyllid i awdurdodau lleol yng Nghymru yn parhau yn y tymor canolig ac er y bydd y cyngor bob amser yn ymdrechu i fod yn fwy effeithlon er mwyn arbed arian, efallai na fydd hyn yn do'i hun yn ddigonol yn y dyfodol. Bydd proses y gyllideb arfaethedig ar gyfer 2017/18 yn helpu i gyflwyno cyllideb gytbwys a bydd yn galluogi'r cyngor i ystyried rhagdybiaethau cyllid allweddol, pwysau gwasanaeth, lefelau arian parod wrth

gefn a lefelau ffioedd a thaliadau yn y Cyngor. Hyd yn hyn mae'r broses wedi nodi mesurau i fynd i'r afael â 81% o'r bwlch yn y gyllideb.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae proses y gyllideb ynnddi ei hun yn fesur ar gyfer rheoli risg, gyda'r nod o ddynodi, asesu a chytuno ar gynigion y gyllideb mewn modd wedi'i gynllunio ac amserol.

11. Pŵer i wneud Penderfyniad

Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol (1972);